

## A KMK 1972. évi tevékenysége

Az alábbiakban közöljük a Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1972. évi munkabeszámolójának főbb gondolatait, megállapításait.

"Az 1972. évre szóló munkaterv összeállításakor eleve tisztában voltunk azzal, hogy rendkívüli év előtt állunk. Számoltunk azzal, hogy az IFLA budapesti közgyűlése olyan feladatokkal fog bennünket is terhelni, amelyek egyéb, bár ugyancsak fontos teendőket háttérbe szorítanak. Ez be is következett, s még a vártnál is nagyobb mértékben vette erőnket igénybe. Ez a tény, úgy véljük, felment minket az alól, hogy részletesebben indokoljuk egyes munkatervi feladataink elmaradását. S ha még hozzáveszünk, hogy az év során súlyos személyzeti nehézségekkel küszködtünk, ... akkor egészében eredményes évnak könyvelhetjük el 1972-t."

### KÖNYVTÁRPOLITIKAI FELADATOK

A KMK megbízása alapján az új könyvtári törvény előkészítéseként az év végéig 19 előkészítő tanulmány készült el. Több döntéselőkészítő tanulmányt állított össze maga az intézmény. A munkatársak részt vettek négy minisztériumi szakfelüyeleti vizsgálatban.

Több kiadvány készült el a tanácsok könyvtárirányító tevékenységének támogatására, s ezzel kapcsolatos a távlati fejlesztési tervek kidolgozásához nyújtott segítség is. "Új vonása volt tevékenységünknek, hogy igyekeztünk közvetlen kapcsolatokat kialakítani a közművelődési könyvtárügy második ... szintjét, az ún. "B" típusu könyvtárakat fenntartó városi tanácsokkal." Valamennyi "A" típusu könyvtár vezetője számára negyedévenként értekezletet szervezett a KMK.

## AZ EGYES OLVASÓTÍPUSOK PROBLÉMÁI, MEGHATÁROZOTT OLVASÓRÉTEGEK KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSA

Megindult a főiskolai könyvtárak fejlesztési koncepciójának előkészítése. A tárgyév folyamán lezárult az egyházi könyvtárosok egyéves tanfolyamának előkészítése; a tanfolyam "tematikájában a történeti gyűjtemények és sajátos dokumentumtipusaik kezelése és feltárása dominál". Elkészült a szakszervezeti könyvtárak szervezeti és működési szabályzatának tervezete.

Egyre nagyobb súlyt kap a KMK munkájában a gyermekek és az ifjuság könyvtári ellátásának problematikája. Elemzés készült a gyermekkönyvtárak állományáról és készül a miskolci önálló ifjusági könyvtár munkájában szerzett tapasztalatokról. Az év végére befejeződött az ifjuságnak szóló könyvtárhasználati kalauz kéziratának átdolgozása. Három könyvtárban kísérlet indult; a tájékoztató szolgálat - pedagógusokkal megerősítve - nagyobb segítséget kíván nyújtani a középiskolások tanulmányi munkájához.

Javaslat készült a nemzetiségi lakosság könyvtári ellátására, amely egyúttal a minisztériumi irányelvek előkészítő tanulmánya volt. "Az irányelvekben foglaltak megvalósítása érdekében konzultációkat folytattunk az érintett könyvtárakkal, fenntartó szervekkel, majd négy nemzetiségi báziskönyvtárban ... a községi könyvtárosok számára munkaértekezletet tartottunk." Megjelent a román irodalom törzsanyagjegyzéke, valamint folyóiratjegyzék készült a nemzetiségi könyvtárak rendelkezéseinek támogatására.

### A KÖNYVTÁRI MUNKA EGYES TERÜLETEI

"Az olvasószolgálatra, az irodalompropagandára a Nemzetközi Könyvév nyomta rá a bélyegét. A mi feladatunk volt az igen széles kört átfogó mozgalmon belül a könyvtári területen folyó tevékenység ösztönzése, koordinálása ..." A KMK többek között kiadta az UNESCO könyvévi hiradójának magyar változatát és részt vett a könyvév alkalmából megtartott tudományos ülésszak megszervezésében.

Sikeres volt a szovjet és orosz irodalom népszerűsítését célzó "Kell a jó könyv" pályázat, ezenkívül néhány könyvtárban olvasáskutatási kísérlet indult. A KMK részt vállalt az év egyéb hasonló rendezvényeinek előkészítésében is.

Befejeződött a propaganda, reprográfiai és kézíratszerkesztési tanfolyam, és kiadásra kész ennek írásos anyaga. A KMK kidolgozta az olvasószolgálatosok továbbképző tanfolyamának programját.

Az állománygyarapítási együttműködés egyre inkább kiterjed más könyvtári munkaterületekre, különösen a tájékoztatásra. Egyes kooperációs körökben azonban visszaesés tapasztalható. Ezzel kapcsolatban megkezdődött az együttműködés jelenlegi helyzetének felmérése. Nyomdába került a gyűjtési együttműködés külföldi szakirodalmát referáló kiadvány kézírata, s javaslat készült a köteleespéldányok elosztási rendjéről, tekintetbe véve a szakirodalmi kooperáció és a helyismereti gyűjtés érdekeit. Megkezdődött a hazai gyarapodási jegyzékek és folyóirat-lelőhelyjegyzékek elemzése, figyelembe véve a gépesítési lehetőségeket is. A társadalomtudományi tájékoztatási rendszer kialakítására vonatkozóan tervezet készült, s folyik a külföldi társadalomtudományi tájékoztatás helyzetét feltáró szakirodalmi szemle előkészítése. Megkezdődtek a könyvtárközi kölcsönzés vizsgálatának munkálatai is.

A feldolgozó munkát illetően megjelent az ETO táblázataiban 1966 óta bekövetkezett módosításokat ismertető kiadvány, és megindult (a KMK közreműködésével) a cirill ábécét használó nem szláv nyelvek transzliterálási szabványának kidolgozása.

A helyismereti gyűjtemények kezelői számára országos értekezlet volt Miskolcon, amely a napirendjén szereplő helyismereti bibliográfiák ügyében ajánlásokat fogadott el, s megvitatta a helyismereti kutatók számára készülő kézikönyv harmadik részének tervezetét.

"A nem-könyv típusú dokumentumok problémakörére továbbra is nagy figyelmet fordítunk." Megjelent a közművelődési könyvtárak zenei részlegeinek cím- és adattára, és megindult a zenei részlegekben dolgozó könyvtárosok másfél éves tanfolyama. Megkezdte működését a zalaegerszegi kísérleti szabványtár, és négy könyvtárban kísérleti jelleggel megindult a képzőművészeti diagyűjtemények megszervezése.

"A könyvtári munkaszervezés körébe vágó feladatok közül elkészült egy egyetemi és egy megyei könyvtár munkaerőmérlege." Hat közművelődési könyvtárban munkarend-leírás és művelési kataszter, hat műszaki szakkönyvtárban részletes munkaelemzés készült.

Megjelent a reprográfiai berendezéseket ismertető kiadvány második kötete. Sajtó alatt van egy a nemzeti szakbibliográfiáinkat elemző és egy a hazai könyvtárépítési tapasztalatokat feldolgozó kiadvány. Elkészült a "C" típusú könyvtárak bővíthető mintaterveinek három sorozata.

## KÖNYVTÁROSKEPZÉS

"Bekapcsolódtunk a könyvtárosképzés rendszerét felülvizsgáló bizottság munkájába. Elkészítettük javaslatunkat a nem könyvtárosi munkakörben dolgozó könyvtári alkalmazottak képzésére..." Tovább folyt az oktatás a könyvtárosképző szaktanfolyamon, azonban egyre súlyosabbak a férőhely-nehézségek, s a nem iskola-rendszerű képzési forma hátrányai.

## KUTATÁSSZERVEZÉS, KUTATÓMUNKA

"A könyvtártudományi kutatásokat nyilvántartottuk és tájékoztatást adtunk róluk. Megkezdtük a kutatók kataszterének a felfektetését is; ide egyelőre az idén kiírt pályázat résztvevői kerültek be. Nagy gondot fordítottunk az ismert, bár módosított formában felelevenített pályázat lebonyolítására."

A könyvtáron belüli tartós interperszonális kapcsolatok hatását vizsgáló kutatással kapcsolatban megindult a kísérleti tevékenység. Olvasásszociológiai vizsgálat indult annak felderítésére, vezet-e ut a lektürtől az igazi irodalomhoz. Tovább folyt az intenzív könyvtárhasználatra építő pedagógiai módszerek hatását vizsgáló kísérlet. "Három kutatásunk esetében a tervezési, illetve előkészületi munkánál tartunk." Ezek; a szakmunkástanulók olvasási kulturája; az ismeretközlő irodalom olvasása; a személyi tényezőnek a könyvtári szolgálatban betöltött szerepe.

Kutatás indult az Országos Pedagógiai Könyvtárral együtt a pedagógusok tájékozódási szokásainak feltárására. Két tanulmány

készült el a szakirodalmi ellátottságot elemző vizsgálat-sorozatból. "Osztályozáseleméleti kutatásunk keretében elkészült a szöveg első elemzése, amely elsősorban kvantitatív megközelítésben foglalkozik az egyes szakterületek szakmai nyelvének gépi, illetve automatikus osztályozásra való alkalmasságával."

## SZOLGÁLTATÁSOK

Nyomdába került az Uj Könyvek első öt évfolyamának betürendes és szakrendi mutatója. Elkészült egy tanulmány, amely egybeveti 50 gyermekkönyv kritikai visszhangját és az Uj Könyvekben róluk megjelent recenziókat.

Tovább folyt (a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárral közösen) az eseménynaptár kiadása. Előkészületben van az első tiz évfolyam név- és tárgymutatójának a közzététele. 1972-ben a Fővárosi Művelődési Házsal közös kiadásban jelent meg a "100 lap - 200 cikk" című sajtószemle, azonban a Látóhatár című tallózó folyóirat megindítása következtében 1973-tól annak részévé válik. Elkészült a Nagyvilág 15 éves repertóriumának kézírata.

"Igyekezünk támogatni a könyvtárak irodalompropaganda tevékenységét." (Röplapok, prospektus a könyvtári szolgáltatásokról.) A KMK lehetőség szerint koordinálta a különböző könyvtárak propagandamunkáját.

"A Könyvtártudományi Szakkönyvtár komoly személyzeti nehézségekkel küzdött ebben az évben. Ennek ellenére sikerült... a raktárt átrendezni, az állománykivonás első ütemét végrehajtani és a kölcsönzési nyilvántartást revideálni. Elkészült a gyűjtőköri szabályzat terve is."

A rendszeres időszaki kiadványokon kívül (Gyorstájékoztató a Magyar Könyvtártudományi Irodalomról, Könyvtári Figyelő, Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom) két külföldi monográfia tartalmi kivonatát is közreadta 1972-ben a KMK.

"Nemzetközi feladataink tulnyomó részét az IFLA budapesti közgyűlésére való felkészülés és a lebonyolításban való részvétel tette ki." Ezzel kapcsolatban több kiadványt is közrebocsátott a KMK.

"Örvendetesen fejlődtek kapcsolataink a szocialista országok könyvtárügyével. Részt vettünk a módszertani központok szófiai konferenciáján," továbbá a budapesti szovjet-magyar könyvtárügyi szemináriumon. Kiadásra készen áll mind a moszkvai, mind a budapesti szeminárium teljes magyar nyelvű anyaga. Egyes munkatársak egyéb nemzetközi értekezleteken is részt vettek, míg számos külföldi szakember a KMK meghívására látogatott hazánkba.

"Elkészült a Budapesten 1970 végén tartott könyvtárépítési és berendezési konferencia anyagának nyomdakész kézírata..."

"A külföld tájékoztatására, eredményeink propagálására új szolgáltatást indítottunk meg: "Hungarian Library and Information Science Abstracts" címmel évente kétszer jelenik meg angol nyelvű referáló lapunk, amely a magyar termés javát, számonként mintegy 50 tételt tartalmaz. ... Az első két szám nemzetközi visszhangja kedvező volt."

"Kitöltöttük az UNESCO könyvtárstatisztikai kérdőívét, s előkészületeket tettünk az 1975. évi kérdőívhez szükséges adatok begyűjtésére. A legfontosabb, nemzetközi érdeklődésre is számot tartó kutatásokat bejelentettük a FID titkárságának."

Számos külföldi könyvtáros látogatott el a KMK-ba, számukra az intézmény három nyelven ismertető füzetet adott ki. "Munkatársaink több külföldi tanulmányuton vettek részt; különösen hasznosnak bizonyult a két és fél hónapos amerikai és nyugateurópai ösztöndíj az elektronikus számítógépek könyvtári alkalmazásának tanulmányozására."